

ELEKTRONICKÁ SPISOVÁ SLUŽBA – KONEC ARCHIVNICTVÍ?

Moderátorka: Hana Brzobohatá, Moravský zemský archiv v Brně

Účastníci: Miroslav Kunt, Národní archiv

Tomáš Lechner, Vysoká škola ekonomická v Praze

Jana Schwallerová, Archiv hlavního města Prahy

Radek Pokorný, Státní okresní archiv Hradec Králové

Zpravodaj: Josef Voborný, Moravský zemský archiv v Brně

„Spisová služba je jako bumerang, pokoušíte se ji zahodit a ona se vám stejně vrátí.“ Úvodní věta byla zapůjčena od jednoho z diskutujících, který ji vyslovil po opětovném otevření tématu spisové služby v sekci, jež se jí přímo svým zaměřením nedotýkala. Je tedy poněkud symptomatičké, že jedno ze závěrečných jednání archivní konference se zaměřilo na problematiku oblasti, jež v archivní obci vyvolává tolik otázek. Vhodnou volbou vystupujících bylo docíleno mnohostranného úhlu pohledu na problematiku rozkrývanou širokým spektrem příkladů z praxe z pozic státních archivů, původců či vývojářů elektronických spisových služeb.

V rámci krátkého legislativního exkurzu, který archiváře seznámil s důležitými milníky, jež vytváří pro elektronickou spisovou službu zákonné mantinely, byl popsán stav, že ačkoli se legislativci snaží připravit podklady pro všechny účastníky s dostatečnou časovou rezervou, přicházejí dokonce i s přechodným obdobím pro zdárnou implementaci, bývají mnohdy konfrontováni s velmi laxním přístupem ze strany příjemců této legislativy. Byla vyslovena nedůvěra ve vypracovávání kvalitních spisových řádů, neboť nenacházejí poučené a ochotné čtenářstvo, postihy a sankce v dlouhodobém horizontu v zásadě nefungují.

Taktéž byla vyslovena teze, že není důležité, zda je diskutována „papírová“, nebo elektronická spisová služba, neboť podstatné je pouze to, zda je vůbec vykonávána, což si mnohdy původci, ale i sami archiváři často namlouvají, že se děje, ale reálně se vlastně neuskutečňuje. Jako příčiny tohoto stavu byly identifikovány nejasné signály od nadřízených orgánů, všeobecná nechuť státních úředníků učit se novým věcem, značná složitost nově implementovaných systémů a v neposlední řadě přílišná volnost ve výběru možných řešení elektronických služeb, kde poněkud překvapivě bylo voláno po větší unifikaci či direktivě.

Diskutující se shodli, že vzděláváním zaměstnanců archivů, ale i původců, nebo větší kontrolou všech účastníků řízení lze samozřejmě dospět k dílčím výsledkům. Neefektivněji se ale lze vytyčených cílů dopracovat pozitivní motivací, čehož ve vztahu k elektronickým spisovým službám je možné dosáhnout zjednodušením systémů, např. automatizováním činností, aby uživatel nemusel přemýšlet nad každým svým krokem a systém mu byl nápomocný.

Na základě učiněných nástinů dílčích problémů při výkonu elektronické spisové služby by leckterý posluchač mohl nabýt dojem, že odpověď na otázku z názvu sekce musí být kladná. Naštěstí až nebývalá shoda všech diskutujících, že tomu tak není, umožňuje hledět do budoucnosti s opatrným optimismem.